

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. artid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

„Lipsa de învățători“.

Un răspuns.*

În Nr. 112 din a. c. al «Gazetei Transilvaniei» s'a publicat un articol intitulat: «Lipsa de învățători». Ca profesori, ce propunem studiile pedagogice în secțiunea teologică a seminarului «Andreian», nu-l putem trece supt tăcere, deoarece pe lângă unele observări juste conține și idei greșite și afirmațiuni inexacte, potrivite de a produce la cetitorii ziarului nedumeriri cu privire la educația ce se dă candidaților de preoți în seminarul «Andreian».

E adevărat, că în seminarul nostru, avându-se în vedere, că preotul în împrejurările de viață trebuie să funcționeze și ca director școlar, pregătirea candidaților de preoție încă dela întemeierea institutului s'a făcut și—la insistența repetită a corpului profesoral — se face până în ziua de astăzi în așa mod, încât preotul să poată îndeplini și funcția de învățător și să fie destoinic a conduce afacerile școlare.

Sântem cei din urmă, cari ar putea nega importanța studiilor pedagogice, dimpotrivă, știm ce mare trebuință are preotul de știința pedagogică chiar în calitatea lui de păstor sufletesc; mai mult, ori și care cap de familie e de dorit să aibă temeinice cunoștințe pedagogice, în vederea educației propriilor săi copii.

Recunoaștem deasemenea cu mult regret că în timpurile acestea grele, când școala noastră a fost lipsită de atâți muncitori harnici și devotați, s'au găsit numai puțini preoți, cari au luat sarcina de a suplini pe învățătorii duși pe câmpul de luptă și că chiar și acești preoți râvnitori și gata de jertfă au întimpinat mari greutăți.

Dar să venim la periculoasa «experiență», pe cât de recentă, pe atât de dureroasă, că preoții din generația mai tânără în privința pregătirii pedagogice și a interesului luminat față de cauzele școlare, nu ating nivelul celor ieșiți din vestita școală de pedagogie practică a profesorului Ioan Popescu.

Oare are autorul susnumitului articol, — ne place a crede că nu este nici urmă de maliție la un curajos autor anonim, — atât de bogate experiențe, mai mult sau mai puțin recente, cu privire la sistemul de educație atât din timpul valorosului profesor Ioan Popescu, cât și din timpul nostru, încât își permite cu atâta ușurință grava acuzatie, că pregătirea pedagogică din seminarul nostru ar prezenta un regres atât de dureros față de trecut? Nu credem, că va îndrăzni nici anonimul nemulțumit cu mersul studiilor în seminarul nostru să afirme, că din vestita școală a profesorului I. Popescu ar

fi ieșit numai somități pedagogice. Cunoaște desigur și domnia sa plângerile celor mai celebri pedagogi, că «non ex quovis ligno fit Mercurius».

Poate distanța de timp, care face, ca totdeauna să privim trecutul într-o formă idealizată și să-l prezentăm în culori de aur față de prezentul încărcat de atâtea defecte, a sedus și pe autor, ca să-și permită această licență istorică, menită a produce efect la cetitorii de bună credință, lipsiți însă de elementele necesare pentru aprecierea obiectivă a celor scrise.

După cât ne dăm seamă, — fără a scădea cu nimic meritul valorosului nostru înaintaș, — ni se pare — cu îngăduința binevoitoare a autorului, — că totuș seminarul nostru n'a stat pe loc, nici n'a regresat, dimpotrivă, a căutat să se mențină la nivelul progresului realizat de alte institute similare din patrie și străinătate, având firește în vedere împrejurările noastre particulare.

Faptul că în trecut insuficiența pregătirii pedagogice a preoților noștri n'a ieșit la iveală în modul izbitor, cum se simte îndemnat a o constata autorul în ziua de azi, își are explicarea sa. Pe vremuri îndeplineau candidații de preoție, sau în anumite cazuri chiar și preoții, funcția de învățător în mod provizor, așa după cum îl ajuta pe fiecare gradul său de pricepere și simțul său pedagogic, primit în dar dela natură. Despre greutățile pe cari le-au întimpinat în practica instrucțiunii primare, nu ne putem da așa de ușor seamă, în orice caz însă putem presupune, că chiar dacă școala de pedagogie «practică» din acele vremuri ar fi fost ideal de perfectă, totuș până și cei mai buni dintre elevii profesorului I. Popescu, vor fi avut să lupte cu mari dificultăți.

Că preoții de acum, chemați pe neașteptate dela funcția lor de preoți să îndeplinească rolul de învățători, au întimpinat greutăți, nimic mai firesc decât aceasta! În timpul de față făcând abstracție de preoții fără nici o pregătire, nici teologică, nici pedagogică, — avem două categorii de preoți în ce privește pregătirea lor pedagogică — unii numai cu pregătire teoretică, alții și cu oarecare pregătire practică. Înțelegem supt cei dintâi pe acei cari în decursul studiilor teologice au ascultat și obiecte de învățământ pedagogice, fără să se fi deprins însă în practica instrucțiunii, iar supt acești din urmă preoți, cari au obținut și diplomă de calificare învățătorescă.

Nu ne miră de loc, că cei din categoria dintâi au stat foarte neorientați în fața datoriei lor nouă, dar nu este mai puțin adevărat, că și acei preoți înzestrați cu diplomă de învățător, cari însă n'au servit înainte de aceasta un timp oarecare ca învățători activi, vor fi avut aproape aceleași greutăți ca și ceilalți. Diploma de învățător nu are alta însemnătate, decât că elevul ce a căpatat-o, e destul de orientat în teo-

riile pedagogice, ca pe lângă destul de redusele îndrumări practice, ce i se pot da în școală, să-și afle apoi în baza experiențelor sale, calea cea adevărată ce are să o urmeze și să-și însușească rutina necesară în practica învățământului.

În toate țerile se pretinde dela învățători să nu se mulțumească cu cunoștințele agonisite în timpul pregătirii pentru cariera lor, ci necontenit să se perfecționeze, atât în teorie, cât și în practica învățământului. Numai învățătorii, respective preoții-învățători dela noi să iasă din seminar gata și înzestrați cu toate darurile pedagogice, cum s'a născut Minerva din capul lui Iupiter? Care dintre învățătorii noștri cei buni ar putea afirma, că destoinicia sa o mulțumește numai școlii și nu și propriei sale munci?

În multe rânduri s'a accentuat necesitatea unei pregătiri pedagogice cât mai bune a viitorilor preoți, și sinodul arhidiecezan spre a aduce la îndeplinire această veche dorință, izvorâtă din însăși organizația noastră bisericească-școlară, normată în Statutul organic, în sesiunea sa din anul 1912 a hotărât, ca în viitor «fiecare absolvent de teologie să fie obligat a face și examenul de calificare învățătorescă și a funcționa ca învățător, până când va ocupa un post de paroh». (Concluzul Nr. 76 punct 6).

Cu toate acestea există încă și astăzi cele două categorii de preoți. Sântem noi vinovați dacă organul executiv al sinodului n'a stăruit pe lângă aducerea la îndeplinire a acestei hotărâri, lăsând în aprecierea elevilor dacă ei consideră de necesar de a face examenul de calificare învățătorescă sau nu? Corpul profesoral a făcut toate înlesnirile, lăsând elevilor din cursul al III-lea teologic orele libere, în timpul când elevii din secțiunea pedagogică fac deprinderi de învățământ practic, spre a putea participa la acest învățământ.

Autorul numitului articol derivă insuficiența pregătirii pedagogice a preoților din prea marea extensiune ce s'a dat cu vremea studiilor teologice în defavorul celor pedagogice. E adevărat, extensiunea acelor a crescut, chiar și numărul lor a sporit, bună oră introducându-se apologetica. Dar nu este nimic mai firesc decât aceasta. Seminarul nostru a trebuit să țină pas cu evoluțiunea culturală și nici că se putea altfel. E curios a pretinde dela o școală să se propună obiectele de învățământ în aceeași extensiune ca cu 4—5 decenii sau chiar un secol în urmă. De ce nu pretinde anonimul autor să ne întoarcem la numărul și extensiunea studiilor din vestitul curs al lui Moga?

În vremea de mai de mult se propuneau studiile teologice într-o măsură mai redusă, desigur, în schimb aveau elevii din secțiunea teologică să asculte anumite studii pedagogice, cari azi nu se mai află în planul de învățământ, b. o. caligrafia, «fizica

populară», geografia, aritmetica, zoologia, botanica, mineralogia, zootehnica agricolă» ș. a. (Conf. Dr. Eusebiu R. Roșca: Monografia seminarului arhidiecezan «Andreian», pag. 65). În locul acestora s'a dat din ce în ce mai multă extensiune studiilor teologice, fără însă ca prin aceasta să sufere instrucția pedagogică. Se poate presupune, că oameni cu baccalaureat vor ști atâta geografie, aritmetică, caligrafie și dacă vreți și «fizică populară», să poată corespunde cerințelor examenului de calificare învățătorescă alături cu elevii din secțiunea pedagogică.

Studiile pedagogice se propun astăzi în număr și extensiune mai mare ca ori când în trecut și îndrăsnim a spune poate și cu oareșicare competență.

Autorul nemulțumit de starea actuală a învățământului se avântă pe terenul reformelor, care nu este însă prielnic fiecăruia, și pretinde cu o naivă gravitate o cât mai pronunțată unificare (sublinierea autorului) a pregătirii viitorilor noștri preoți și învățători. Ce este această curioasă «unificare»? Să însemneze numai, că elevii teologi să fie așa instruiți, încât să poată servi oricând și de învățători, sau să fie unificarea atât de perfectă, încât fără de nici o altă pregătire să poată fi înzestrați și învățătorii cu darul preoției? Credem că o astfel de unificare ar avea urmări păgubitoare, atât pentru preoți, cât și pentru învățători, căci ni se pare prea firesc, că pe lângă toată asemănarea ce există între rolul acestor doi factori de educație, totuș preotul să fie înainte de toate preot și învățătorul învățător.

Ori cât de mult se va avea în vedere în noul plan de învățământ o bună pregătire pedagogică pentru preoți, aceasta nu se poate exagera în detrimentul studiilor teologice, ce au să pregătească pe viitorul preot pentru adevărata sa chemare, sau cum ar zice autorul «esența chemării».

Sărmană teologie! Odinioară regina științelor, ai ajuns astăzi să fii reclamată din partea tuturor celor ce au adevărată oroare de «teorii», să îți locul de servitoare resemnată pentru toate științele «practice».

În mod «practic» nu se poate pune preotul în serviciul neamului nostru, decât neglijându-și studiile sale de specialitate? Și sunt studiile acestea teologice atât de puțin potrivite pentru preotul nostru? Este numai teorie în întreaga teologie? Dar oare pastorală, catihetică, omiletică, morală etc., nu se ocupă toate acestea cu punerea în practică a teoriilor științifice? Frumosele învățături creștinești sunt oare atât de abstracte, «teoretice» și vapoaze, încât dispar de drept în fața unor minți «practice»?

Sfântă și simplă «practicitate»! Câte se ascund sub modestul tău vestmânt! De câte ori ești tu mântuitoarea criticilor și reformatorilor de tarabă. Lipsește ideea, tu te înfățișezi cu răbdare îngerească, te faci

* Primit mai de mult la redacție, dar din lipsă de spațiu publicarea a trebuit să i se amâne până acum.

punte ca să treacă oamenii din domeniul înspăimântător al «teoriilor reci» în raiul lucrurilor «practice».

Sigur atârnă mult și dela școală și dela dascăl. Noi cerem însă dela elevii nostri înainte de toate și muncă proprie. Li conducem, le arătam calea, calea frumoasă însă și plină de spini. Ei au să o urmeze, pentru aceasta se cere jertfă. Și jertfa aceasta o prețindem dela elevii nostri. Intreaga viață a preotului nostru este un apostolat și jertfă de apostol cerem dela el! Precum în trecut, suntem convinși, că o vor aduce încă în măsură și mai mare în viitor. Noi sămănăm, elevii să rodească; aceeaș sămănță o dăm tuturor. Roadele au să le aducă ei. Dacă de multe ori roadele sunt mai puțin bogate, vina nu este a institutului. Noi ne facem datoria și suntem gata de orice muncă și orice jertfă.

Ne-am crezut datori a face observările noastre la articolul numit, întru apărarea institutului, la care servim și pe care n'am dori nici când să-l știm altceva, decât cel mai înalt institut de cultură pe care îl susține biserica noastră.

Ne place să se discute și la noi probleme culturale și științifice în cât de largă măsură, cuviincios și obiectiv. Noi nu ne dăm înapoi, unde va fi datoria noastră, de a ne spune cuvântul. Am dori însă un lucru: *mai multă competență și cumpănire în judecată la cel ce are ceva de spus, și pază gurii sale, la cel ce n'are de spus nimic.*

Dr. Pavel Roșca.
Dr. Romulus Cândea.

Răsboiul.

Din telegramele primite în zilele din urmă putem constata, că trupele noastre dela frontul răsăritean, primind ajutoare suficiente, au oprit în loc înaintarea trupelor rusești și au început atacurile asupra lor, pentru a le împinge earăș îndărăt. Luptele sunt grele, pe toate locurile, dar ele vor fi terminate cu bine pentru noi. In deosebi la Cernăuț luptele sunt foarte înverșunate, pentru că dușmanul vrea se îee cu orice preț în stăpânire capitala Bucovinei, dar până în momentele în cari scriem șirele acestea poatecă groaza și criza a trecut peste locuitorii acestui oraș.

La frontul italian dușmanul a atacat pe toate locurile, cu multă vehemență dar cu puțin succes, pentru că atacurile sale au fost pretutindena respinse. Ai nostri au pus mâna pe 5 mitraliere și 354 prizonieri, cu 13 ofițeri.

FOIȘOARA.

Episcopia Geoagiului de sus și mănăstirea dela Râpa-Rimeteului.

De preotul Ioan Dăncilă.
(Urmare).

S'a afirmat de Bunea, că episcopia Geoagiului de sus ar fi fost înființată de Radu cel Mare, care a stăpânit satul vecin Stremțul, ca un feud primit dela regele Ungariei Vladislav, pentru alianța încheiată cu acesta.¹ După Bunea au admis aceasta și alții. Dl N. Iorga însă a combătut pe răposatului canonic, susținând, că întemeietorul episcopiei de Geoagiu nu poate fi Radu cel Mare, ci Radu dela Afumați, care ca pretendent se afla prin Ardeal și cu ajutorul Ungurilor voea scaunul Munteniei, și astfel el a primit dela Vladislav satul Stremț, ca loc de adăpost, până va ajunge Domn al Țării Românești.² Și această părere încă și-a avut aderenții săi.

Pe baza unor descoperiri de documente nouă se poate judeca drept astăzi, care dintre aceste două afirmări corespund adevărului istoric necontestabil. Izvoarele nouă, pe cari le vom vedea mai jos, dau

¹ A. Bunea, *Vechile episcopii românești a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Balgradului*, Blaj 1902, p. 29 și urm.

² N. Iorga, *Sate și preoți din Ardeal* Bucu-
rești 1902, epilog.

La frontul dela apus Germanii au respins toate atacurile franceze și engleze, cu perdi mari pentru dușmani.

Trupe rusești, mai numeroase, — după unele știri trei batalioane, după altele trei regimente, — au intrat pe pământul României, la Mamornița, dar la protestările energice ale guvernului român s'au retras earăși. Scopul lor era, ca se încunjure orașul Cernăuț din toate părțile, deci și din partea de cătră România. Se dă însă și o altă esplicare acestei violări ale suveranității statului român, a-nume, că Rușii s'au ascuns pe pământul României pentru a scăpa de urmărirea trupelor austro-ungare, cari îi luaseră la goană.

Telegramele primite astăzi ne spun, că în urma groaznicului foc concentric de artilerie, deschis de dușman, trupele noastre au trebuit se fie retrase Sâmbătă din șanțurile de apărare dela Cernăuț. Rușii au trecut apoi Prutul pe mai multe locuri și au intrat în Cernăuț, de unde trupele noastre s'au retras. In Volhinia trupele noastre au cucerit teren. Pe celelalte locuri atacurile rusești au fost respinse.

La frontul italian au fost atacuri înverșunate pe mai multe locuri, dar au fost respinse, cu perdi mari pentru dușman. La frontul dela apus într'un loc Francezii au fost scoși din pozițiile luate dela Nemți, în celelalte locuri atacurile trupelor belgiene, franceze și engleze au fost respinse și câteva, aeroplane dușmane nimicite.

Din parlament.

Ședințele meritoriale ale dietei ungare, întrunită de nou în sesiune de răsboi, s'au început Mercuri, când ministrul de finanțe a prezentat mai multe proiecte de legi, chemate se înmulțesc venitele statului, anume: legea despre darea după căștigurile de răsboi, legea despre darea după avere (se pune dare separată pe averea care trece peste 50.000 coroane), legea despre darea după venit (celce are venit anuale mai mari decât 10.000 coroane plătește dare separată), legea despre modificarea legii de timbre (se urcă scala timbrului) și altele.

S'a pus apoi la ordinea zilei legea despre indemnizare, recomandatâ dietei spre primire prin raportorul Hegedűs. A luat după el imediat cuvântul contele Ștefan Tisza, ministrul president, espunând starea lucrului de pe câmpul de răsboi, și asigurând dieta, că succesele momentane ale dușmanului dela frontul răsăritean nu vor avea nici o influență mai deosebită asupra evenimentelor de pe câmpul de răsboi. A cetit apoi o declarație a ministrului nostru de esterne Burian, ca răspuns la espectorările Englezilor, cu privire la monarhia noastră. Face ministrul de esterne istoricul nașterii răsboiului, pe calea provocărilor sârbești, puse la cale de Rusia,

dreptate lui Bunea, nu d-lui Iorga, cum ar fi crezut mulți.

Radu cel Mare, Domnul Țării Românești, încheie un tratat de pace, ca vasal credincios, cu Vladislav regele Ungariei la 3 Decembrie 1507, promișând acestuia, că va păstra pacea încheiată, ca și predecesorii săi, celorlalți regi ai Ungariei.¹ Înainte sau pe urma acestui tratat de pace, Radu Vodă călătorește la Vladislav în Buda, ducându-i daruri prețioase: cai spanioli, săbii ersane, și alte obiecte prețioase. Aici Domnul muntean e primit cu multă pompă. Regele la stăruința sfetnicilor săi: Cardinalul Toma Bakocs, Petru Comite de Sft. Georgiu și Iosif de Somlyo, dăruiește Domnului român și urmașilor săi satul Stremț cu întinse moșii, care sat era atunci al nobilului Ioan Tarczai, comitele Săcuilor. Acestea le spune Bunea după istoricul ungar Nicolae Istvánfy, în *Panoni Historiarum*, partea a IV p. 35.

Donația aceasta o confirmă de fapt două documente nouă, publicate în anul trecut de dl Andrei Veress, un istoric de seamă al Ungurilor, și un foarte bun cunoscător al istoriei și limbii românești. E diploma originală din 6 Ianuarie 1508, prin care Vladislav, regele Ungariei, dăruiește pentru «fidelitate» cetatea Algyógy așa se numia Stremțul atunci, — Voevo-

¹ Ioan Bogdan, *Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și Ungaria*, București, 1905, I. pp. 352-4 no. CCCIX; și Hurmuzachi, XV la data aceasta; II. pp. 553-5 no. 445.

la sfaturile Angliei. Răsboiul ni s'a octroat, dar acum trebuie purtat până la obținerea păcii victorioase.

Au vorbit la legea despre indemnizare contele Károlyi Mihály, contele Iuliu Andrassy, Szabó István, iar în ședința de după amiază: Sáhgy Gyula, contele Apponyi Albert, Náway Lajos, și Szerényi József. S'au rostit și două interpelări.

In ședința de Joi au vorbit la indemnizare deputații: Ferdinand Juriga, Gieswein Sandor, Dr. Grátz Gusztav, Huszár Károly și alții, iar la urmă a vorbit de nou contele Stefan Tisza, ministrul president, espunând iarăși situația de pe câmpul de răsboi și accentuând necesitatea de a continua răsboiul, după ce înclinările noastre spre pace au fost respinse de antantă. Legea despre indemnizare a fost apoi votată, în general și pe articole.

Vineri dieta a ținut o scurtă ședință, în care s'a votat și în a treia cetire legea despre indemnizare, iar deputatul Beck Lajos și-a motivat propunerea referitoare la reforma politice agrare. Ședința proxima a dietei se va ținea în 4 Iulie nou, dânduse răgaz comisiunilor ca se deșbată în mod amănunțit proiectele de legi ale ministrului de finanțe, cum și două proiecte ale ministrului de culte și instrucțiune publică, prezentate dietei tot în ședința de Mercuri și referitoare, una la înlocuirea limbii grecești în gimnasiul superior cu câte o limbă vie și alta la cassarea scoalelor superioare primare și înlocuirea lor cu scoale civile.

Laureații „Academiei Române“.

In sesiunea din anul acesta a «Academiei Române» au fost premiate următoarele cărți, prezentate la concurs:

Premiul Lazar, de 5000 lei, a fost acordat lucrării «*Lichidul cefalorachidian*», scrisă de *Dr. Aurel Babeș*. Recensent și raportor *Dr. Gh. Marinescu*.

Premiul Năsturel de 4000 lei s'a dat cărții: «*Pe căile profesilor*», scrisă de *I. Chiru-Nanov*. Recensent și raportor *Barbu Delavrancea*.

Premiul Adamachi de 5000 lei (divizibil) a fost împărțit astfel: S'au dat cărții «*Răsboiul bulgaro-turc din anul 1912-1913*», scrisă de colonelul *Gh. Dabija*, 1250 lei (recensent și raportor *N. Iorga*), cărții «*Studii de drept civil*», scrisă de *Andrei Rădulescu*, 1250 lei (recensent și raportor *Barbu Delavrancea*), «*Monografia satului Rășinari*», scrisă de *Victor Păcală* 1000 lei (recensent și raportor *S. Mehedinți*), studiului «*Politica minieră în diferite state și raporturile ei cu politica noastră minieră*», de *Dr. Gh. N. Leon*, 1000 lei (recensent și raportor *Dem. Onciul*) și cărții «*Tărguri și orașe între Buzeu, Târgoviște și București*», de *Gh. Zagovitz*, 500 lei, (recensent și raportor *N. Iorga*).

Premiul Demostene Constantinide de 2000 lei a fost acordat lucrării «*Masivul eruptiv muntele Carol-Peatra roșie, județul Tulcea*», de *I. Cantuniari*. Recensent și raportor *I. Simionescu*.

Premiul Demostene Constantinide de 1500 lei s'a dat studiului intitulat «*Studiul fizio-patologic al zootemiei*», de *Dr. Dumitrescu-Mante*. Recensent și raportor *Dr. Victor Babeș*. In fine:

dului Țării Românești, Radu, care fusese mai înainte a nobilului Ioan Tarczay, primind în schimb cetatea Onod pentru 7000 floreni.¹ Din luna următoare, 2 Februarie avem un ordin regal, dat Capitului din Bălgrad (Alba-Iulia) ca să introducă pe Radu Vodă și familia sa: fiica sa Anca și fratele său Vlad, în stăpânirea Stremțului. Din alta isvoare știm, că acest Radu Vodă care avea un frate Vlad și o fată Anca, e Radu cel Mare, ceea ce ne dovedește și faptul, că la 1 Ianuarie 1510 când dăruiește «*Algyogyul*» Vladislav lui Ioan Podmaniczky, zice că a murit stăpânul de mai înainte al Stremțului.² Deci cel dintăi stăpân român al Stremțului a fost un Domn al Țării Românești: Radu cel Mare, nu Radu dela Afumați, care a murit abea în 1529.

Stremțul și satele aparținătoare cetății de aici au avut și alți stăpâni români, afară de Radu cel Mare. Să-i vedem pe aceștia, pe baza acelorși documente nouă publicate de amintitul istoric ungar, ceea ce e de interes, cu atât mai vărtos, că până acum nu știam nimic despre stăpânirea lor asupra vreunei moșii în Ardeal. Regele Ungariei Ludovic al II-lea la 9 Iunie 1517 dăruiește Stremțul cu satele

¹ Andrei Veress, *Acta et epistolae Hungarique cum Moldavia et Valachia Fontes rerum Transylvanicarum* IV) Budapesta, 1914 pp. 85-7 no 68

² Andrei Veress, *Acta et epistolae Hungarique cum Moldavia et Valachia (Fontes rerum Transylvanicarum*. IV Budapesta 1914) I. pp. 112-3 no 86.

Premiul Demostene Constantinide de 500 lei s'a dat lucrării «*Introducere în pedagogie și pedagogie experimentală*», de *Vladimir Ghidionescu*. Recensent și raportor *Dr. Gh. Marinescu*.

Campania din Mesopotamia.

Correspondentul din Constantinopol al unui ziar olandez scrie următoarele:

E fapt stabilit, că motivul principal pentru care englezii au întreprins expediția din Mesopotamia nu e atât de natură militară, cât de natură economică. Englezii au crezut că cu forte relative mici vor putea da o lovitură care să le aducă foloase, cum și o pradă bogată. S'a dovedit însă că și-au greșit complet socoteala atât în ce privește forța de rezistență, cât și în ce privește moralul trupelor turcești, și adevăratele sentimente ale triburilor indigene de beduini.

Considerația invaziunei în Mesopotamia avea să stănjenească flancul expediției turcești în Egipt, care se pregătise serios și părea, că va fi în adevăr realizată, dar a fost cum se vede acum — cel puțin la început — secundară. Motivul principal a fost dorința de a pune stăpânire pe terenurile petrolifere, cum și pe niște regiuni extrem de bogate și de roditoare, înainte ca linia Bagdad fiind terminată germanii să se fi stabilit acolo.

Germanii ar fi fost stăpâni în acest din urmă caz pe bogățiile țării.

Sforțările germanilor și englezilor de a-și asigura posesiunea acestor terenuri atât de bogate prin natura lor și atât de pline de viitor, au grăbit fără indoială ciocnirea sângeroasă între Marea Britanie și Germania.

Nu e deci mirare, că izbucnind răsboiul, și imperiul turc, participând deasemenia la el, guvernul englez să voaască a pune cât mai repede stăpânire pe unul din obiectivele sale cele mai importante și că deci să se hotărăască expediția în Mesopotamia.

Englezii par a nu fi intenționat la început cucerirea Bagdadului. Dar expediția făcând progres, turcii nevoind să-și expue slabele lor forte nimicirii, s'a calculat la cartierul general rus-englez, că ocuparea vechiului oraș al califilor ar însemna un mare succes, mai ales din punct de vedere politic.

Poate însă că n'a intrat puțin în aceste calcule și faptul că Bagdadul constituie căleciul lui Achile al imperiului otoman. Comandamentul turc înțelegând ce pericol ar însemna pentru existența imperiului cucerirea acestui oraș, fiindcă prin aceasta provinciile parate s'ar fi despărțit de Stambul, a trimis imediat într'acolo întăriri de trupe regulate, în special de artilerie, folosindu-se de partea din linia Bagdad, care era terminată și de linia Hedžas. Pe lângă aceasta o propagandă energetică pentru răsboiul sfânt a început printre triburile indigene, neomțându-se nici unul din argumentele perentorii ca bani, daruri și distincții.

In urma înfrangerii dela Iolahio, care a arătat imposibilitatea degajării cetății Kut-el-Amara, Townshend s'a văzut silit să expulzeze populația indigenă. Lucru s'a făcut în mod foarte simplu: Englezii izgoniră pe toți locuitorii tineri și bătrâni, spre Tigru. Acei care n'au găsit loc pe puținene plute

aparținătoare, lui Neagoe Basarab și fiului său, cu numele împărătesc de Teodosie.¹ La 30 Iulie 1523 vedem că Ioan Zápolya, Voevodul Ardealului, încununtează Capitulu din Bălgrad, că regele Ludovic a dăruit Stremțul la trei boeri români din Țara Românească: Logofătul Horváth, Banul Părvul și Vistiernicul Vancea.² Murind probabil Vistiernicul Vancea, Zápolya dăruiește la 7 Martie 1525 partea acestuia din moșia Stremț lui Alexandru, fiul lui Horváth Logofătul a căru soție se numea Zoria.³ Tot la această dată capătă a patra parte din domeniul Stremț Păharnicul muntean Gyura, cum arată un document al lui Zápolya.⁴ In anul următor, la 30 Martie, regele Ludovic întărește stăpânirea peste Stremț a boierilor muntelui Banul Părvu și Vistiernicul Neagoe.⁵

Acești Domnii și boieri români ortodoxi s'au îngrijit de sigur să-și facă câte un lăcaș sfânt de inchinare pe domeniul lor, unde erau numai Români, ca și ei. E foarte firesc lucru, ca unul dintre acești Domnii să fi făcut și o mănăstire aici, așezând în fruntea ei pe un vladică.

Cel care a întemeiat-o a fost fără indoială cel dintăi stăpânitor român al acestor ținuturi, tot românești, adecă Radu

¹ *Ibid*, I pp. 112-3 no 86.

² Andrei Veress, *Acta et epistolae etc.* I. pp. 126-7 no 93. Porunca regală în aceeași chestiune dată Capitului din Bălgrad la 4 August. *Ibid* pp. 1278 no 94.

³ *Ibid*, I. pp. 134-5 no 98.

⁴ *Ibid*, I. p. 133 no 97

⁵ *Ibid* I p. 139 no 101,

improvizate în grebă, sau nu s'au putut salva în fnnot pe malul opus, s'au înecat cu sutele.

Possibilitatea, ca rușii din Armenistan să vie în ajutorul englezilor din Mesopotamia și să le întindă mâna, așa cum vor să acrediteze unele ziare ale quadruplei, trebuie delat început exclusiv. Nici nu se poate închipui ca rușii să treacă muntele Taurus din Armenia, cel puțin cu forțele de care dispun pe frontul turcesc.

Cercurile militare engleze par însă a fi sperat, că rușii vor putea cădea turcilor în spate și în flanc prin Persia, de oarece niște detașamente de cazaci au mers până la Ihamando și Kermanșah. Kermanșahul este legat de Bagdad prin un singur drum de caravane, care constituie singura legătură dintre cele două localități.

Drumul acesta străbate însă niște munți extrem de pustii și inaccesibili.

În urma cuceririi Kut-el-Amare, soarta expediției engleze în Mesopotamia poate fi considerată ca implinită. Succesul turcilor e cu atât mai mare, cu cât ei l-au obținut, grație strategiei excelente a feldmaresalului von der Goltz, cu sacrificii relativ mici.

O vizită la Londra.

Autorul francez Eugène Mouton, a scris o serie de cărți de istorie culturală, în care a arătat poporului francez oglinda vieții Franței. Scriitorul și-a publicat memoriile în cartea: *Un Demi-Siècle de Vie, par Eugène Mouton 1848-1901* (Paris, Delagrave).

Cu toate că era un scriitor al revanșei, el s'a gândit, că față de dezvoltarea Angliei, Germania și Franța ar trebui să meargă mână în mână. Aceasta mărturisire, conținută în câteva pagini foarte însemnate din *Un demi-siècle*, se pot vedea și din ceea ce scrie bunăoară despre: *O Vizită la Londra*. Eată descrierea francezului:

Am debarcat pe un chei, care seamăna cu o fabrică sau mai bine cu un furnicar de fabrici. Pământul negru de praf de cărbune, baracele simple, eleveletoarele, cărucioarele, vagoanele, care se încovoae aproape sub greutatea materialelor brute, căruțe pline de mărfuri, semnalele mașinelor, muncitorii zdrănturoși, cari se lovesc, sar, se sue, lucrează cu multe unelte, lipesc bucăți de fier, lucrează în ferării, și deasupra coșuri enorme cu nori teribili de fum de cărbune, — întreaga această viziune e ca un iad pus în mișcare de condamnăți nebuni.

Cine vrea să vadă, să cunoască și judece Anglia, nu trebuie să meargă mai departe: o găsește aici, cu apetiturile sale nesățioase, cu samovolnicia sa, care calcă în picioare oamenii și lucrurile spre a-și atinge scopul.

Ceeace vezi aici afară, întâlnești și pe străzile Londrei, în case, pe pieți, în trăsuri, în mulțimea poporului, în toate simțurile și în toate petrecerile sale: voînța fermă, care nu poate fi abătută de nimic în lume.

Viața acestor oameni seamănă cu viața dintr'un stup de albine, unde sunt stăpâni și sclavi, cari lucrează ziua și noaptea, ca să câștige miera bogăției. Ei nu se cumos și nu se iubesc, fiecare trăiește numai pentru dânsul: muncitorul nu se interesează de munca sa proprie și nu se gândește decât la folosul, pe care îl aduce ziua. Stăpânul nu poartă nici el vre-o grijă mai mare de servii săi, cari îl îmbogățesc, încasează seara, ce a câști-

cel Mare, evlaviosul domn, orânduitorul bisericii din Țara Românească, prin Patriarhul Nifon. Mânăstirea a căutat s'o zidească într'un loc mai ferit, în satul vecin, Geoagiul de sus, pe o coastă, în mijlocul unei păduri, din care a rămas până astăzi numai câteva tufe mai bogate. Vechea clădire mânăstirească nu ni s'a păstrat, fiind dărâmată din porunca Impăratului, la 1760, dar în locul ei s'a ridicat o biserică din vechile pietri ale mânăstirii.¹ Biserica astăzi e unită, cu câțiva credincioși, în fruntea cărora stă un țaran-preot și n'are nici pe de parte aspectul mânăstirii încăpătoare și frumoase. Lângă ea se văd încă zidurile dărâmate, în cuprinsul cărora călugării învățau bucoavna bătrână, deslușind rostul cârților sfinte, și «heleşteul» unde crește hrana de post: peștele călugărilor.

Mânăstirea din Geoagiul de sus, în fruntea căreia sta un Vlădică, pus de Domnul român și sfințit de Mitropolitul Țării Românești, avea moșii; de ea s'a ținut și o altă mânăstire mai veche, cum se va arăta mai departe, a Râmeților din Râpă, care se află pe vale în sus, la o depărtare de două ceasuri de drum. Atât Domnii, cât și boierii amintiți vor fi înzestrat-o nu numai cu moșii, ci și cu bogate odoare și cu odăjdii bisericesti, îngrijindu-se de buna stare materială a acestui sfânt lăcaș.

(Va urma)

¹ Vezi descrierea ei și la N. Iorga, *Neamul românesc din Ardeal și Ungaria*, București, II, 1906 p. 396 și urm.

gat în timpul zilei și șterge de pe lista de mâne lucrătorii, cari au sucombat de osteneală sau de beție.

Astfel lucrează un oraș, nu, o ome-nire, care stăpânește trei sferturi ale mărilor, și cu cât se întinde mai mult cu atât aduce pe toate coastele sclăvie, jaf, și la nevoie rășboi.

Când comparăm starea de lucruri din Anglia și America cu aceea din Europa continentală, trebuie să prorocim, că se va întâmpla una din două: Sau englezii se vor întoarce la o morală conform cu ideile popoarelor civilizate, — sau vor merge înainte pe vechea lor cale.

În acest din urmă caz rezultatul e neîndoios: ar fi copilăros și absurd, să crezi, că un popor ar putea să cucerească lumea întreagă. Dintr'o sută de cauze, care s'au repetat de o sută de ori, numai una: în momentul, în care Anglia va pierde jumătatea flotei sale, s'a sfârșit cu dânsa, și o blocadă mai scurtă de un an o va infometă; numai până să importeze li trebuie trei sferturi, și tot astfel stau lucrurile și cu celelalte alimente. Trebuie să adăugăm, că Anglia n'are destui bărbați, care să formeze o armată, în stare de a rezista oștirilor marilor puteri ale continentului european.

Ce să facă? Va ceda ea oare sau va pieri? Va pieri. Când? Mâne sau peste un veac. Toți cuceritorii, perșii, egiptenii, barbarii, romanii, normanzii, au mers pe această cale: Au pierit în momentul, în care s'au făcut nesuferiți.

Anglia va sfârși tot astfel, fiindcă nu se poate admite, că va veni o zi când toate popoarele pământului nu vor fi decât un singur sclav al acestui singur tiran: ar fi sfârșitul civilizației. Se poate vedea de pe acum: Anglia «colonizează» popoare înapoiate în civilizație, adică le ține în sclăvie și își face colonii productive sau întemeiază state libere, ca colonia Capului sau națiuni, care se revoltă ca America.

Se naște însă o întrebare teribilă: aduc englezii un rău sau un bine? Ei înșiși nu știu, nu s'au gândit niciodată la aceasta. Nu ar fi oare toate acestea progres și civilizație, răspândirea ideii de dreptate și de datorie, într'un cuvânt binele?

O clipă ai putea sta la îndoială. Când se comite însă un astfel de atentat, care ar vrea să violeze și să strânguleze drepturile cele mai sfinte ale vieții și ale libertății, toate popoarele Europei scot un singur țipăt de indignare și-ți spun: Aceasta e conștiința Europei și această conștiință nu greșește.

NOUTĂȚI.

Consistoriu mitropolitan. Joi, în 22 Iunie nou se întrunește în Sibiu consistoriul mitropolitan, ale cărui ședințe vor fi presidate de P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp*, al Aradului.

Examen de maturitate. În zilele de Marți și Miercuri s'a ținut examenul de maturitate la gimnaziul nostru din Brașov sub prezidiul comisarului consistorial *Matei Voileanu*, asistat de consilierul ministerial *Dr. Petru Ionescu*, ca reprezentant al ministrului de culte și instrucțiune publică. Au trecut examenul toți candidații, în număr de 13. Și anume, au obținut nota generală: *Foarte bine din toate studiile*: *Cornelia Brediceanu* și *Ionel Popovici*; *Foarte bine*: *Voinea Mircean*, *Cornel Vereș*, *Nicolae Vulcu*; *Bine*: *G. Buda*, *Maximilian Budac*, *Oct. Budușan*, *Liviu Lazar* și *Lucia Stoica*. *Suficient*: *G. Boeriu*, *Pompei Grigorița* și *Nicolae Stroescu*.

Frăția de arme. Reuniunea *Frăția de arme*, secțiunea ungară, s'a constituit Duminică în Budapesta. Au asistat distinse persoane din străinătate: din Germania, Turcia și Bulgaria. Din Austria asemenea au sosit mai mulți fruntași ai vieții publice. Reuniunea *Frăția de arme* are mai mult o însemnatate culturală, de cât politică. Tanta ei este: o apropiere socială a popoarelor puterilor centrale, pe teren cultural, economic, artistic. Ședința s'a deschis prin contele *Iuliu Andrassy*. Au rostit cuvântări: primarul *Berlinului*, *Wehrmut*, baronul *Plener* din Austria, *Mincov* din Bulgaria ș. a.

Bănățene distinse. Alteța Sa imperială Arhiducele *Francisc Salvator* a distins cu medalia de argint pentru merite câștigate pe terenul serviciului sanitar: pe dna *Dr. Păcurar*, dsoarele *Livia S. Conopan*, *Eugenia Milu* și *Felicija Bălan*, toate din comuna *Uzdin*, în comitatul *Torontal*.

† **Nicolae Bălan**, proprietar, notar cer-cual i. p., defensor matrimonial tractual, tatăl parohului din Blășfalău de sus, *Vasile Bălan*, și moșul profesurului de teologie, *Dr. Nicolae Bălan*, și-a dat nobilit sau suflet în mâinile Creatorului Marți în 31 Maiu st. v. (13 Iunie st. n.) s. c. în etate de 87 ani. Rămășițele pământesti ale adormitului în Domnul s'au așezat spre vecinică odihnă Vineri în 3/16 Iunie a. c. la orele 12 (amiezii) în cimitierul de lângă biserica ortod. română din Blășfalău de sus. Fie-i amin-tirea binecuvântată!

Dela Academia Română. Membru co-re-spondent în secția literară a Academiei Române este ales dl *Mihail Sadoveanu*, cunoscutul scriitor și director al teatrului național din Iași.

Avis. Soldații cari și-au pierdut în rășboi vederea și sunt orbi de amândoi ochii, dacă se află pe teritoriul acestui oraș au să se presinte, în interesul lor, la magistralul orașului, secția militară.

† **Hortensia Mihaiu**, fiica dlui *Ioan Mihaiu* din Orăștie, a încetat din viață în 15 Iunie n. Rămășițele pământesti ale defunctei s'au depus spre vecinică odihnă Sambătă, în 17 Iunie n., la orele 4 d. s., în cripta familiară din cimitierul bisericii ortodoxe române din Orăștie. Odihnească în pace!

Pentru înlocuirea perderilor. Amiralitate engleză, după știri venite din Olanda, a dat ordin vaselor engleze de rășboi, aflătoare în Oceanul atlantic, să se napoeze neînfârziat în Anglia. Afară de aceasta, corăbiile de rășboi din Marea mediterană și din apele indice au primit poruncă, să trimită imediat în patrie jumătate din soldații ce au pe bord. Măsurile acestea se aduc în strânsă legătură cu perderile mari, suferite de flota engleză în lupta navală dela *Skaggerak*.

Mulțămită. Harnicii parohieni din Intorsura Buzăului: 1. *Nicolae Popica*, cu soția, 2) *Virgil Neagoe*, 3) *Văd. Reveica Muscalu*, 4) *Vasilie Bolarca* cu soția, 5) *Văd. Maria G. Găitan*, 6) *Nicolae Băcescu*, 7) *Alexe Bularca* cu soția, 8) *Nicolae Bularca* cu soția și 9) *Văd. Domnica G. Bocârnea*, au dăruit sfintei noastre biserici câte 100 cor., în total 900 cor., pentru care și pe calea această le aduc mulțămită: *George Cerbu*, proto-căpelan în Intorsura Buzăului, la 1 Iunie 1916.

Avis. Soldații invalizi de pe teritoriul orașului Sibiu, cari n'au primit încă membre corporale artificiale în locul celor ce le lipsesc, au să se anunțe imediat la magistratul orașului, secția militară.

Disgrațiat. Călători ruși sosiți în Norvegia spun, că celebrul călrgăr *Rasputin* nu se mai bucură de favoarea țarului, în urma intervenirii ministrului prezident. Rasputin are să părăsească Rusia.

Despre sfârșitul rășboiului. O gazeta din Londra află din izvor competent, că lordul *Kitchener* înainte moartea sa cu câteva zile și-a schimbat părerea despre lunga durată a rășboiului. Fusese adevă de părere, că luptele vor ținea cel puțin trei ani, dar mai târziu a ajuns la credința, că presupunerea sa a fost exagerată, și că rășboiul se va termina mai curând.

Lauda presei rusești. Ziarele rusești descriu amănunțit luptele din urmă, accentuând rezistența viguroasă a trupelor austro-ungare și pierderile grele ale rușilor. Corespondenții de rășboi aduc laude coman-dei noastre, ear *Novoe Vremea* scrie, că pregătirile austro-ungarilor sânt de o tărie extraordinară. Tranșeele se clădesc de o stații noștri cu deosebită măiestrie; mijloacele de comunicație sânt excelente; armata austro-ungară dispune de cai ferate de campanie în mare număr, care li dau puțința de a transporta repede or ce lucru necesar la front.

Dare pe corsete și alte articole de lux. Ministrul de finanțe își bat mult capul, cum să sporească venitele statelor, sau (spus mai pe față) ce fel de dări să pună în spatele contribuabililor. În coloanele unei gazete nemțesti, o damă din München face propuneri destul de originale, pentru a veni în ajutorul domnilor miniștri de finanțe. Întai de toate, scrie doamna dela München, trebuie să se introducă o dare cât mai urcată pe corsetele femești, care consumă o mulțime de bani, și ruinează sănătatea atâtor ființe. Alte articole vrednice de a purta greutatea dărilor ar fi: parfumurile și mănușile damelor. Statele ar câștiga sume însemnate prin introducerea dărilor de felul acesta.

Signum laudis! O țarancă vine într-o demineată la soția unui avocat și vede, că doamna cu ochii în lacrimi citește o scrisoare. „De ce plângi, dragă doamnă?” întrebă țaranca plină de compătimire. — „Îmi scrie domnul avocat, bărbatul meu, din spitalul militar, că rana începe să i se vindece, și că a căpătat în spital signum laudis!” — Țaranca răspunde mângându-o: „Nu te întrista dumneata pentru atâta lucru; căci doar va scăpa domnul avocat și din boala asta, și va veni sănătos acasă!”

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași, parohul *Nicolae Vlad-Stenar* din Jina a dăruit într-un vecinică odihnă a mamei sale *Ana I. Vlad* cor. 4. La acelaș fond dl *Demetriu Munthiu*, notar în Reciul cu prilejul eliberării fiului său *Valeriu* de calfă grădinar (florar) a dăruit 10 cor. Pentru acestea daruri exprimă sincere mulțumite: *Victor Tordășianu*, prezidentul Reuniunii meseriașilor sibieni.

La așezământul umanitar, numit Reuniunea română de înmormântare din Sibiu au fost primiți între membrii dl *George Moldovan*, comersant Găvoșdia și soția sa *Emilia n. Maxim*, I. *Haltrich*, funcț. penz. și soția sa *Barbara n. Nerebtzki*. În răs timp Reuniunea a plătit ajutoarele statutare după membrii răposați: *Alexandru Fărcaș*, croitor, *Petru Boiceanu* (Bungard), *Ana I. Vlad* (Jina), *Florentina Șuluțu* (Abrud), *Maria Honț* și *Ioana Dejan*, cu cari numărul membrilor răposați din sinul Reuniunii a ajuns la 289. Să atrage binevoitoarea atențiune asupra întreprinderii de pompă funebră a Reuniunii din strada *Bruckenthal* Nr. 17.

Pierderile dela Verdun. Un ofițer francez a declarat zilele acestea într-o societate de diplomați, că armata franceză a pierdut în luptele sângeroase dela Verdun patru sute de mii de oameni.

Bioscopul Apollo. Luni și Marți în 19 și 20 Iunie n. Industrie de casă, după natură colorat. Păpușa electrică, comedie. Prințesa dolarilor V. Aventurile Indrănește ale unei regine de dolari. Regele iuțimei 1 act. Tovarășul draoului, 4 acte. Max și cănela cumințe, comedie. Scrisă și jucată de *Max Linder*.

Economie.

Sfaturi la creșterea puilor de găină.

În timpul de fată, când dintre alimentele noastre carnea de vită e tot mai rară și prețul ei este tot mai urcat, bunul gospodar trebuie să dea deosebită îngrijire creșterii paserilor de casă (găinilor, hoarelor) și începutul să-l facă cu creșterea puilor.

Nu odată se aud vâierări, că cele mai adeseori puii de găină se prăpădesc în primele săptămâni ale vieții lor, lucru care e pricinuit din vina prășitorului.

Cum cei mai mari vrășmași ai puilor mici sânt păduchi (mişcoii) e neapărat de lipsă, ca atât cloșca cât și puii să fie scpați de acești vrășmasi ai lor. Al doilea vrășmaș al puilor e hrana necorăspunzătoare. Ca cel mai bun nutrimânt pentru pui s'a dovedit a fi hirișca și ovăsul pisat (zdrobot). După ce puii au mai crescut li se pot da și unele grăunțe, mai înțiu măcinate ca de obicei, apoi sdrobite și în urmă ca boane. Cele mai bune sânt pentru pui grăunțele de orz, ear pe lângă orz să li se dea verdeturi și mai cu deosebire urzici, tocate sau mărunțite. Hrană bună pentru pui dau și lăpdăturile de carne și de pește bine mărunțite, dar mai presus de toate ei prosperează dacă li se dau oase crude fin măcinate.

Mare stricăciune le aduc cloștelor și puilor lor locul prea strâmt de mișcare și alergare, care dacă e și murdar pricinuește înbolnăvirea puilor, deoarece ei nu pot mistui și nu odată capătă aprindere de intestine (mațe). Puilor le umblă de tot bine dacă li se dă de 2—3 ori la zi apă proaspătă în vase curate. Apa încălzită la soare nu le prieste. Pentru a ajuta mistuirea, mai ales a puilor țiinuți în locuri strâmte, e neapărat să li să pună la dispoziție (indemnă) petriș în formă de grăunte mai mărișoare. Puii trebuie țiinuți în cea mai mare curățenie, ear locul de dormit al lor să fie bine ventilat, dat fiind, că aerul curat le este de mare folos. Să îngrijim, ca la ploile fără de veste, puii să ajungă sub scut. E bine ca puii să fie scoși cât de dimineată la aer liber, dar nici la o întâmplare să nu-i scoatem înainte ca razele soarelui să fi absorbit roaua. Puilor le trebuie și o baie (scaldă) de prav de cenușă proaspătă cernută și mestecată cu prav de imală (tină) de pe drum cu ceva adaos de prav de insecte sau de fioare de puicioasă ori de prav de tuin (tăbac), ca să vălindu-se în aceasta să se curețe de păduchi.

Dela agricolă.

Nr. 246/1916 prot.

(93) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățăto-rești din comunele bisericești mai jos în-semnat din tractul Murăș Oșorheiului se pu-blică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

I. Petru postul învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din Inclandul-mare.

Salar legal 1200 cor. în bani.

a) dela popor 600 cor.,

b) dela biserică 200 cor.,

c) ajutor dela Consistor 200 cor. con-form decisului Nr. 6856 școl. din 1912; iar pentru rest se va cere ajutor de stat,

d) în natură cvartir și grădină.

II. Pentru postul învățătoresc împreun-at cu postul cantoral dela școala gr.-or. română din Ghernesig.

Salar legal 1200 cor.

a) dela popor 400 cor.,

b) ajutor dela Consistor 200 cor. con-form decisului Nr. 12734 din 1910,

c) restul se va cere dela stat,

d) în natură cvartir și grădină.

III. Pentru postul învățătoresc impreun-at cu postul cantoral dela școala gr.-or. română din Medieș-falău.

Salar legal 1200 cor.

a) dela biserică 470 cor.,

b) Venite cantonale 130.,

c) Restul dela stat,

d) în natură cvartir și grădină.

Aleșii învățători sunt obligați pe lângă îndatoririle impuse de regulamentul școlar, instruind pe elevii în legumărit și pomărit să formeze cu elevii cor, să-i conducă în Dumineci și sărbători la biserică spre a cânta răspunsurile la sf. liturgie.

Concurenții vor așterne cererile pro-văzute cu documentele necesare (estras de botez, testimoniu școlar, absolutoriu peda-gogic, diplomă de învățător și eventuale a-testate de serviciu) la subsemnatul oficiu în termenul amintit având a se prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul și referințele locale și în biserică spre a cânta.

Murăș Oșorhei, 1/14 Iunie 1916.

Oficiu protopresbiterial în conștătere cu respectivele comitete parohiale.

Stefan Russu
protopop gr.-or.

Nr. 331/1916.

(91) 2—3

Concurs.

Pentru, întregirea postului al doilea de învățator dela școala confesională gr. or. română din Arpașul inf rior protopres-biteratului gr. or. al Avrighului, prin aceasta se publică concurs cu termenul de 18 Iunie (1 Iulie) 1916.

Emolumentele împreunate cu acest post de învățator sunt cele sistemate în legile școlare existente. Doritorii de a o-cupa acest post de învățator să-și sub-ștearnă cererile concursuale instruite con-form legilor în vigoare la subscrierul oficiu protopresbiterial gr. or. al Avrighului în Avrigh (poșta Avrigh, Felk, Szébenmege), până la termenul susdicat, având prearăgă cele-lalte obligaminte a instrui elevii și elevele în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și sărbători la sfânta liturgie. și a se prezenta la sfânta biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și a face cu-noștință cu poporul.

Avrig, 29 Maiu 1916.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Av-righului în conștătere cu comitetul paro-hial competent.

Ioan Căndea
protopop.

„ZLAGNEANA“,

inst. de credit și econ. soc. pe acții în Zlatna.

AVIZ.

Institutul de credit și economii „Zlăg-neana“ aduce la cunoștință celor interesați, că începând cu 1 Iulie 1916, va fructifica de-punerile în modul următor:

de-punerile de Cont-Curent cu 4%,

de-punerile spre fructificare, până la 5000

Cor. cu 5 1/2%,

dela 5000 în sus până la 10,000 Cor. cu 5%

dela 10,000 Cor. în sus precum și de-punerile corporațiilor și a fondurilor cultu-rale, bisericești și filantropice, cu 5 1/2%

Darea de interese după depuneri o va plăti și pe mai departe institutul.

Zlatna, la 10 Iunie 1916.

(92) 1—3

Direcțiunea.

Convocare.

Domnii acționari și instituțiilor de cre-dit și economii „Matea“, sunt invitați prin aceasta la adunarea generală extraordinară, care se va ținea în biroul institutului în 4 Iulie st. n. la 1 oră p. m. cu următoarea ordine de zi:

1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le reprezintă.

2. Denumirea a lor 2 notari și 2 scriu-tatori.

3. Modificarea § 50 și 54 și ștergerea § 42 din statutele institutului.

Acționarii au a-și prezenta acțiile conform § lui 20 din statute. Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutori, curanții prin curatorii lor, societățile prin reprezentanții lor legali.

Cebea, la 6 Iunie 1916.

(94) 1—1

Direcțiunea.

Aviz din Fiume!

Din lipsa de **Cafea**, cu începutul lunei Iulie a. c. voi sista expedițiile.

În Maiu nu am ureat prețurile și tot cu prețul vechiu o vând și acuma cu toate că s'a scumpit cu cel puțin 1 Cor. la 1 k'gr.; deci perd la ia.

Bunul Dumnezeu, după o luptă și în-cordare de nervi de peste 10 ani, mi-a ajutat să-i asigur viitorul firmei, ceace în primul rând îi pot mulțami On. Public sprijinitor; deci se cuvine acuma să i aduc și eu acest sacrificiu de recunoștință.

Ofer deci:

Cafea: Pe luna Iunie:

Nr. 9	Cuba bună	1 kgr.	12— K
" 12	Cuba foarte fină	1 kgr.	1250 K
" 16	Cuba specialitate	1 kgr.	13— K
" 106	Mixtură Victoria	1 kgr.	13— K

1 kgr. Tea rusăscă 20 K (între Cafea se poate trimite și 1/2 kgr. Tea).

5 kilograme se expediază frâncat și vămalt prin ramborsă poștală! Mai puțin ca 5 kilograme nu se expediază.

În cazul că din numărul ce doriți nu se va mai afla, o pot schimba cu alta?

După finirea ră-boiului, proiectez și deschiderea unei filiale (succursala) în centrul românilor, despre ce voi face cunoscut la tim-pul meu și în coloanele acestui prețuit organ.

Din 15 Iulie a. c. Vă rog ca ori și ce scrisoare se mi-se adreseze la: *Hungyal-Dobra* unde și în absența mea o vor primi părinții mei. — Rugându-mă de prețuitul sprijin și recomandare și pe luna aceasta, semnez

Cu toată stima și recunoștința:

F. A. Degan,

comerciant de Cafea și coloniale în Fiume.
86) (Postafók 163.) 5—5

A apărut

în editura Comisiunei administrative a tipografiei arhidiecezane

Acaftistul

Presfintei Născătoarei de Dumnezeu și alte rugăciuni, cu binecuvântarea Inalt Preasfin-țitului Domn Ioan Mețianu, arhiepiscop-mitropolit al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Ungaria etc.

În această ediție augmentată, (474 pa-gini) se cuprind:

Rugăciunile dimineții, de seara și pentru fiecare zi din săptămână. Canonul de rugă-ciune de toate zilele. Rugăciunile dumnezeieștii Liturgii. Canon de pocăință către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciune mai înainte de Ispovedanie. Înviătura pentru Ispovedanie. Rugăciunile sfintei cumecături. Rugăciunile după sfânta cumecătură. Rugăciune către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciune din toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu. Acaftistul Domnului nostru Iisus Christos. Canon de umilință către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciunea de umilință către Dom-nul nostru Iisus Christos. Acaftistul presfintei de Dumnezeu Născătoare. Canon de mulțamiță către preasfânta Născătoare de Dum-nezeu. Canonul sfântului Nicolae. Cinstitul Pa-raclis al presfintei Născătoarei de Dumnezeu. Canon de rugăciune către Ingerul păzitorul vieții omului. Canonul de rugăciune ce se cântă către toate puterile cerești și către toți sfinții. Rugăciunile mesei. Rugăciune la deo-sebite ocațiuni. Culegere de rugăciuni la fe-lurite întâmplări. Sinaxariu pentru tot anul. Păscălia până la anul 1960 cu explicare.

Se află în depozit spre vânzare la **Li-brăria arhidiecezană**, și se vinde legat solid și cu gust, în coloare roșie, cu 1 cor. 60 fil. Revanzătorilor li se dă 20% rabat.

Tipărit pe hârtie fină, se vinde cu pre-ț de 1 cor. 80 fil.

„Biblioteca Șaguna“

Redactată de Dr. I. Lupăș, Sălște.

Nr. 16—36.

Mângăiați poporul!

Cuvântări bisericești

de

Dr. Ioan Lupăș

și alți preoți din protopopiatul Sălștei.

Se află de vânzare la **Librăria Arhi-diecezană în Sibiu-Nagyszeben.**

Prețul unui exemplar: Broșat Cor. 2—, legat cor. 2'60, porto 20 fileri.

Biblioteca

„Reuniunei române de agricultură din com. Sibiu“

Nr. 1.	Ținerea viteilor, de E. Brote	K	—24
" 2.	Trifoiul, de Eugen Brote . .	"	—24
" 3.	Prăsirea pomilor, de Dem. Comșa	"	—24
" 4.	Legea veterinară, de Inv. Muntean	"	—80
" 5.	Înșotirile de credit (Raiffeisen), de Dr. Aurel Brote	"	1 60
" 6.	Cartea stuparilor săteni, de Romul Simu	"	—70
" 9.	Povețe pentru stărpirea gân-dacilor de Maiu	"	—10
" 10.	Darea pe vinuri și favori-rite (înlesnirile) ce face legea în privința ei proprietarilor de viu	"	—
" 11.	Povețe pentru apărarea împotriva gândacilor, cari sfred-sc mugurii	"	—10
" 12.	Scurtă povățuire la stăr-pirea șoarecilor de câmp . .	"	—10
" 13.	Cum să îmblățim orzul de bere	"	—18
" 14.	Vieșul român sau Noua cultură a vinilor, de Nicolau Iosif, învățător	"	—70
" 15.	Nutrirea animalelor de casă, de Aurel Cosciuc. Op. pre-miat. Cu 6 ilustrații în text	"	1-50
" 16.	Covinte de îmbărbătare pen-tru Serbarea pomilor și a paserilor	"	—20
" 17.	Monilia, o nouă boală a po-milor, de Hermann Kern . .	"	—10
" 18.	D'ale Pomărului, sfaturi întocmite de Astra Hodoș . .	"	—25
" 19.	Câteva rele facuivate în po-porațiunea dela sate de Dr. Ion Bucur, medic	"	—30
" 20.	Nimicirea șoarecilor de câmp, îndru sări prelucrate după instrucție ministerială	"	—20

A apărut în editura comisiunei admini-strative a tipografiei arhidiecezane:

R. Ruiz Amado:

Secretul succesului

converbiri teoretice și practice cu tinerii de 15—20 ani, traducere de Vasile Stan, profesor la seminarul „Andraian“. Cuprinesul: **Succesul și fericirea. Problema succesului. Idei atavice. Zeificarea succesului. Zodia. Periodul fatal. Planul de luptă. Nu fumezi? Încă o țigaretă...? Păhă-rele de beutură. Verbele obscene. Steag-ul celor șapte voinici. Timpul e aur. Lectura. Jocurile. Sportul. Prietini. Ca-valerism și Donchișotism. Viermele ne-a-dormit. Orientări. O putere... Nobleța adevărată. Înclinările și destoiniciile. Concurența socială. Capitalul celor de-moșteniți. O obiecțiune și o părere. Che-marea dumnezeiască. Munca. Impărțirea timpului. Statornicia. Impărțește ca să învingeri. Puterea de sus Adaus. Sfaturile unui părinte către fiul său.**

După cum se vede din acest cuprins bog-at, **Secretul succesului** e o contribuție însemnată la literatura noastră pentru tineret, astăzi destul de săracă.

Se află în depozit spre vânzare la **Li-brăria arhidiecezană din Sibiu**, e-xemplarul broșat (280 pagini format 8°) cu **2 coroane.**

Revanzătorilor se dă un rabat de 20%.

În editura comisiunei administrative a tipografiei arhidiecezane, în traducere româ-nească, făcută de dl Teodor V. Păcățian, redactorul „Telegrafului Român“ a apărut

Evangelia ca bază a vieții,

celebra lucrare a lui G. S. Petrow, în care carte sunt tratate cu multă putere de con-vingere temele următoare: *Principiile funda-mentale ale civilizațiunii. Educarea vouței în spirit creștinesc. Degenerarea morală. Subti-mitatea evangheliei. Împărăția lui Dumnezeu.*

Se află în depozit spre vânzare la **Li-brăria arhidiecezană din Sibiu**. Prețul unui exemplar e 1 cor. 50 fileri plus 5 fileri port postal.

Revanzătorilor li se dă 20% rabat.

În editura comisiunii administrative a Tipografiei arhidiecezane a apărut:

Biblia mică

sau

părți alese din sfânta scriptură, tes-tamentul vechiu și testamentul nou

cu binecuvântarea Inaltpreasfinții Sale Domnului Ioan Mețianu, arhiepiscop al bisericii ortodoxe ro-mâne din Transilvania și metropolit al românilor gr. or. din Ungaria și Transilvania.

Format plăcut 8° pe 272 pagini, cu următo-ru cuprins:

A. Testamentul vechiu.

I. *Intâia carte a lui Moise.* Facerea lumii. Păcatul lui Adam și al Evei. Pedepsa lor. Făgă-duința Meșei. Ucidera de frate a lui Cain. Urmă-torii lui. Vestirea corabiei. Facerea corabiei. Pe-topul se începe. Potopul se sfârșește. Avraam primește în cortul seu pe ingeri, cari îi făgăduiește fiu din Sară și i-se descope pe irrea Sodomiei. Isav și Iacobi căsătorii lui Iacob. Iosif din pismă se vinde de frăți săi. Iosif prin tălcuirea visurilor lui Faraon se înalță la cinstea de Voevod. Călătoria lui Iacob în Egipte la fiul său Iosif.

II. *A doua carte a lui Moise.* Egipte. Naștere creșterea, fuga și căsătoria lui Moise. Așezarea lui lui Pașilor. Moartea celor întâiu nascuți, începuta eșrei. Săvârșirea eșrei. Petirea egiptenilor în mare roșie. Moise primește sfintele zece porunci ale lui Dumnezeu. Intocmirea meseriașilor. Serbarea Săm-betei. Tablele legii.

III. *A treia carte a lui Moise.* Leviticon. Sfin-țirea preoților. Tălcuirea celor zece porunci și a altor legi.

IV. *A patra carte a lui Moise.* Numerile. Va-leam vrea să blasleme pe israeliteni. Asina lui vor-bește. Legea despre bunurile de moștenire. Iisus Nar-se pune în locul lui Moise povățitorul poporului.

V. *A cincea carte a lui Moise.* A doua legi. Repețirea celor zece porunci ale lui Dumnezeu. Ma-predă dirigătoria sa, și așașă pe Iisus fiul lui Na-vi, locul său. Moartea lui Moise și ce urmează după aceea.

VI. *Cartea lui Iisus Navi.* Israel trece cu urne neudate prin Iordan. Cuprinderea și risipirea cetă-tilerihonului.

VII. *Cartea judecătorilor lui Israel.* Viteja prorocitei Deborei, a lui Varac și a lui Iud. Invin-gerea lui Gedeon asupra lui Madian. Viteja, nuntă și găcitura lui Samson.

VIII. *Cartea I-a a împăraților.* Înălțarea lui Samuil. Moartea lui Eli și a fiilor lui. Ungerea lui Saul de împărat. Lupta lui David cu uriașul Golia.

IX. *Cartea II-a a împăraților.* Ungerea lui David de împărat.

X. *Cartea III-a a împăraților.* Căsătoria, re-găciunea și judecata lui Solomon. Biserica lui Solo-mon. Ihe ucide pe preoții lui Vaal.

XI. *Cartea IV-a a împăraților.* Cele cinci nuni ale lui Eliseu. Neeman se curăță de boală.

XII. *Cartea lui Ier.* Nenorocirea și răbdare lui Iov.

XIII. *Psaltirea.* Cântarea lui David când scăpat din mâna lui Saul.

XIV. *Pildele lui Solomon.* Lauda înțelepciunii în viața omenească. Lauda muerii muncitoare.

XV. *Eclesiastul lui Solomon.* Toate-și au un mea lor. Mijloacele fericirei

XVI. *Eremia.* Vedenia despre smochine.

XVII. *Daniil.* Daniil tălcuiește visul lui Ne-hodonosor. Scăparea din groapa leilor.

XVIII. *Prorocul Iona.* Chemarea, neascuțarea și pedepsa lui Iona. Rugăciunea lui Iona pentru scăpare.

XIX. *Tovie.* Rugăciunea bătrânului Tovie, Sarei și ascultarea rugăciunii lor. Voia din urmă lui Tovie și sfătuirea către fiul său.

XX. *Iudita.* Icsusitul îndemni și bunul sfat al Iuditei către bătrânii poporului. Tăierea capului lui Olofern. Mulțămita Iuditei și a poporului ei.

XXI. *Cartea înțelepciunii lui Solomon.* Rugăciunea către Dumnezeu pentru înțelepciune.

XXII. *Cartea înțelepciunii lui Iisus fiului lui Sirach.* Despre ascultarea pruncilor către părinți, despre adevărata smerenie. Lauda temeilor bune, mustrarea celor rele.

XXIII. *Cărțile Macaveilor.* Despre nedumă-eirea și trănția lui Antioch. Despre statornicia c-or și pe frăți Macavei și a mumei lor.

B. Testamentul nou.

Nașterea lui Ioan Botezătorul. Bunavest

Nașterea lui Iisus. Intimpinarea Domnului. Magii d-ră-ărit. Fuga la Egipt. Botezul lui Iisus. Isptiții lui Iisus. Nunta din Cana. Samariteanca la pu-lui Iacob. Slăbănogul dela lacul Vitezda. Cuvântu de pe munte. Invierea înărlului din Nain. Invia-ietei lui Isar. Schimbarea la față. Vindecarea orbu din naștere. Samariteanul cel îndurat. Cina cea me-Flu cel răcit. Bogatul și Lazăr cel sărac. Vame și Fariseul. Zacheu Vameșul. Filerii văduvei. Pă-Sămănătorului. Invierea lui Lazăr. Intrarea în le-salim. Cina cea de taină. Iisus în grădina Getsisani Iisus înaintea Arhierilor. Patimile, răstignirea, mo- tea, înmormântarea lui Iisus.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezane** și se vinde legată solid și frumesc cu 2 cor. + fileri porto.

Revanzătorilor li se dă rabat 15%.